

پایان عصر برلوسکینی

سیلویو برلوسکینی پس از 10 سال فعالیت طی 3 دوره به عنوان نخست وزیر ایتالیا سرانجام از مقام خود کناره گیری کرد.

جام جم آنلاین: سیلویو برلوسکینی پس از 10 سال فعالیت طی 3 دوره به عنوان نخست وزیر ایتالیا سرانجام از مقام خود کناره گیری کرد. برلوسکینی تنها يك شيا، حقه باز كهنه كار و كارآزموده نبود؛ او در مدت 2 دهه رهبري سياسي خود اين احساس را به مردم ایتالیا تلقین کرده بود كه آنها مي توانند در تمام حوزه ها و مسائل از فرار مالياتي گرفته تا خیانت به همسران خود تقلب كنند؛ چرا كه برلوسکینی خود استاد اين گونه اقدامات بود.

وي كاملا با روحيات مردم ایتالیا آشنا بود؛ چرا كه رسانه هاي تحت مالكيت او اين خلق و خو را به مرور زمان در اذهان آنها شكل داده و تثبیت کرده بودند.

برلوسکینی مردی خود ساخته بود كه حرفه خود را از فروش ماشين هاي جارو برقي و آوازه خواني در كشتي هاي تفریحي و كلوپ هاي شبانه آغاز كرد. او هنوز هم در سرگرم ساختن مخاطبان خود از مهارت فراواني برخوردار است. او در جذب مخاطبان و اقناع افكار عمومي نیز تبحر فراواني دارد. برلوسکینی با ورود به جهان مخاطبان خود آنها را مسحور خود مي كرد. او با املاك و مستغلات خود و بهره مندي از شبکه هاي رسانه اي و خبري گسترده، ثروتي به دست آورده كه با استفاده از آن به دفعات قوانين ایتالیا را زیر پا مي گذاشت. وي بارها به دليل فرار از ماليات، اختلاس، سوءاستفاده از قدرت و تباني با مافيا و ارتباط نامشروع، مورد بازجويي قرار گرفت. برلوسکینی در مصاحبه خود با نیوزویك در سال 2006 اعلام كرد: «؛اتهامات مطرح شده عليه او گسترده ترين و بي سابقه ترين اقدامات قضايي است كه در طول تاريخ در يك كشور دموكراتيك به مورد اجرا گذاشته مي شود، اما من در زندگي خود هيچ اقدامي انجام نداده ام كه از آن شرمسار باشم.«؛

البته افكار عمومي ایتالیا نیز در استمرار حكومت برلوسکینی تأثير بسزايي داشت. وجود نوعي همدلي و البته توام با حسادت همواره موجب اقبال عمومي به او در 17 سال گذشته بود. برلوسکینی از سال 2008 به اين سو 51 بار موفق به كسب راي اعتماد از پارلمان ایتالیا شد. البته برلوسکینی زماني به قدرت رسيد كه نخبگان سياسي محافظه كار از رشد جنبش چپگرا در اين كشور بسيار بيمناك بودند و از آن با عنوان «؛خطر سرخ«؛ ياد مي كردند. وي نیز توانست با اتخاذ مواضع ضد كمونيستي، جايگاهي مناسب براي خود در نظام سياسي ایتالیا به دست آورد؛ چرا كه بسياري از مردم ایتالیا از حكومت بقايي حزب پيشين كمونيست واهمه داشتند.

هر چند بسياري از شهروندان ايتاليائي از استعفاي برلوسکینی خوشحال به نظر مي رسند، اما در اين ميان افراي همچون آندريا ساروبي از احزاب مخالف برلوسکینی نظر متفاوتي دارند. وي معتقد است كه پيش از برلوسکینی، عمر دولت ها در ایتالیا تنها 9 يا 10 ماه بود. برلوسکینی توانست با اتخاذ سياست هاي مناسب، موجب ايجاد ثبات در ساختار سياسي ایتالیا شود. او با ايجاد فضايي خاص در كشور، مباحثات سياسي را به نوعي رقابت ورزشي تبديل كرد. شما يا بايد رقيب او مي شديد يا با او همراهي مي كرديد. پارلمان ایتالیا نیز به جايگاه يك استاديوم ورزشي تقليل پيدا كرد، اما راز استمرار حكومت 10 ساله او در طول 2 دهه اين بود كه خود را نه يك سياستمدار، بلكه يك شهروند و يكي از اعضاي عادي جامعه معرفي مي كرد. او رهبري بود كه هر آنچه مردم ایتالیا مي خواستند از زبان برلوسکینی مي شنيدند.

البته برلوسکینی سال هاست كه مي گويد هيچ كس نمي تواند جايگزين او شود و تا حدودي نیز اين گفته او صحيح است. وي در دوره زمامداري خود، ساختاري پيچيده ايجاد كرد كه تنها خود او مي تواند زمام امور را در دست داشته باشد. بسياري از لوايح و برنامه هاي برلوسکینی با توجه به نيازها و خواسته هاي خود او تدوين مي شدند. قوانيني كه او را از هر گونه تعقيب قضايي مصون مي داشتند. البته برلوسکینی پس از خروج از دولت بايد به خاطر رفتارهاي عجيب و ناشايسته خود بهاي بسيار سنگيني پرداخت كند. وي ديگر مصونيت خود ساخته اش را از دست خواهد داد. بسياري از شهروندان ايتاليائي بر اين باورند كه اين كشور بدون رهبر سرگرم كننده اي مثل او مسير بهتري را در پيش خواهد گرفت.

شادي و اعتراض مردم

تصميم سيلويو برلوسکینی براي استعفا از سمت نخست وزيري، هفته گذشته هزاران ايتاليائي را به خيابان ها كشاند تا پايان عصر برلوسکینی را جشن بگيرند. جاي هيچ تعجبي نداشت كه پايان دوره سياست ورزي برلوسکینی با سقوط سياسي چشمگير او همراه شد، اما آنچه مايه تعجب بسياري از كارشناسان و شهروندان ایتالیا شده، اين واقعيت است كه برلوسکینی به خاطر رسوايي جنسي، فرار

مالیاتی یا فساد گسترده خود مجبور به استعفا نشد، بلکه شرایط اقتصادی نامناسب او را از اریکه قدرت به زیر کشید. با توجه به رکود اقتصادی و افزایش سرسام‌آور میزان بدهی‌های این کشور و فشار فزاینده روسای شرکت‌های بزرگی همچون دیگو دلاواله رئیس گروه تاد و اما مارچالگیا او را به ترک سمت نخست وزیری وادار ساختند.

نکته: این برلوسکینی بود که به مردم ایتالیا خیانت کرد. او با ارائه چهره‌ای اصلاح‌طلب از خود و با تأکید بر اصول بازار آزاد توانست افکار عمومی را فریب دهد. او فرار از مالیات را بین مردم نهادینه کرد و مشروعیت نظام قضایی را زیر سوال برد. هم‌اکنون اقتصاد ایتالیا دچار آشفتگی فراوان شده است و مردم اعتماد خود را به مشروعیت نظام سیاسی از دست داده‌اند. اعتراضات اخیر مردم رم جای هیچ شکی را باقی نمی‌گذارد که شهروندان ایتالیایی از شرایط موجود خود خشمگین هستند. اگر چنانچه در ساختار و شرایط سیاسی این کشور اصلاحاتی صورت نپذیرد، خطر افزایش اعتراضات حتی شدیدتر از آنچه در سال 1991 روی داد، وجود دارد. در این سال، دانشجویان ایتالیایی با پرتاب سکه و کفش به بتینو کارکسی نخست وزیر وقت ایتالیا اعتراض کردند و سیاست‌های او را مورد انتقاد خود قرار دادند.

البته کناره‌گیری برلوسکینی از قدرت چندان هم بی‌سر و صدا نبود. وی با همان مهارت خاص خود در فریب افکار عمومی که در سراسر دوران نخست وزیری‌اش به وضوح قابل مشاهده بود، اعلام کرد یک هفته پس از تصویب طرح‌های اقتصادی کناره‌گیری خواهد کرد و هیچ کس نیز نمی‌تواند جای او را بگیرد. در واقع به رغم آن که برلوسکینی شکست خود در عرصه سیاسی را پذیرفت، اما این موضوع را هنوز نپذیرفته است که دیگر دوران قدرت و زمامداری او به پایان رسیده است. او با وجود کناره‌گیری رسمی هنوز هم سودای حضور در آینده سیاسی ایتالیا را در سر می‌پروراند و در پشت صحنه در صدد مهره‌چینی نظام سیاسی این کشور خواهد بود.

میراث برلوسکینی

نکته جالب این‌که وی اعلام کرد، دلیل کناره‌گیری‌اش از قدرت خیانت مردم ایتالیا است. اما ناگفته پیداست که از ابتدا این برلوسکینی بود که به مردم ایتالیا خیانت کرد. او با ارائه چهره‌ای اصلاح‌طلب از خود و با تأکید بر اصول بازار آزاد توانست افکار عمومی را فریب دهد. او فرار از مالیات را بین مردم نهادینه کرد و مشروعیت نظام قضایی را زیر سوال برد. راهبرد همیشگی برلوسکینی در حمله به رسانه‌های مخالف به هنگام انتقاد از عملکرد او تمام نگاه‌ها را به سمت شخصیت او جلب می‌کرد و سایر معضلات ایتالیا تحت‌الشعاع اقدامات او قرار می‌گرفت. هشت سال و نیم دوره نخست وزیری او در دهه اول قرن بیست و یکم باعث ویرانی اقتصاد و نیز اصول اخلاقی ایتالیا شد. ایتالیا هم‌اکنون در شرایطی قرار گرفته است که هم باید خود را از فساد نهادینه شده و به جامانده از دوران برلوسکینی نجات دهد و هم شرایط اقتصادی خود را بهبود بخشد. بدهی ملی این کشور هم اکنون به بیش از 1/9 میلیارد دلار رسیده است که این رقم می‌تواند اقتصاد اتحادیه اروپا و اقتصاد جهانی را با رکود بیشتر مواجه کند.

ماریو مونتی جایگزین برلوسکینی فردی تکنوکرات است که پیش از این کمیسیونر رقابت اتحادیه اروپا بود. مونتی اخیراً از سوی جورجیونا پولتیانو رئیس‌جمهور ایتالیا به سمت سناتور مادام‌العمر انتخاب شد و به این ترتیب بستر مناسب برای کسب مقام نخست وزیری فراهم شد.

البته مونتی نه در میان شهروندان ایتالیایی و نه در میان گروه‌ها و احزاب سیاسی از محبوبیت چندانی برخوردار نیست و به نظر می‌رسد برای اجرای طرح‌ها و برنامه‌های خود برای اعمال اصلاحات سیاسی با دشواری فراوانی روبه‌رو خواهد شد. البته مونتی از ویژگی‌های خاصی برای مدیریت اقتصاد و سیاست این کشور برخوردار است. اول این‌که، او از ایده‌های مناسبی برای خروج ایتالیا از بن‌بست موجود برخوردار است و دیگر این‌که فاقد جاه‌طلبی و بلندپروازی سیاسی است. این عوامل می‌تواند به او در تحقق ایده‌های خود کمک کند.

مونتی برای ترمیم اقتصاد این کشور فرمول خاصی را در نظر گرفته است. دولت وی باید هزینه‌های جاری را کاهش دهد و مالیات‌ها را افزایش دهد. مهم‌ترین چالش پیش روی مونتی لغو امتیازاتی است که از سوی برلوسکینی به سیاستمداران داده شده است. هم‌اکنون وزرای کابینه از مزایای متعددی همچون داشتن خودروهای گرانبی‌قیمت و سفر به نقاط مختلف با استفاده از جت‌های شخصی برخوردار هستند.

ضرورت اعمال اصلاحات نه تنها مورد تأیید سیاستمداران این کشور قرار دارد، بلکه صندوق بین‌المللی پول و بانک مرکزی اروپا نیز بر آن تأکید دارند. بانک مرکزی اروپا با کاهش میزان پرداخت اوراق قرضه به ایتالیا در کناره‌گیری برلوسکینی از قدرت بسیار تأثیرگذار بود. مونتی برای اعمال اصلاحات، فردی مناسب به نظر می‌رسد و چهره‌های شاخص سیاسی ایتالیا نیز از تغییرات مورد نظر مونتی حمایت می‌کنند.

دولت تکنوکرات مونتی باید ساختاری را اصلاح کند که در آن روابط سیاسی قدرت و مزایای فراوانی را برای سیاستمداران فراهم کرده

است؛ البته از بین بردن ساختار سیاسی ایجاد شده از سوی برلوسکونی و اعمال اصلاحات سیاسی مستلزم ظهور فردی خارج از ساختار کنونی ایتالیاست. از این رو بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند، سال‌ها طول خواهد کشید تا اعتبار مخدوش شده ایتالیا در عرصه نظام بین‌الملل بار دیگر ترمیم شود.

نیوزویک / مترجم: علیرضا ثمودی